

людини і зазвичай є неочікуваним. Проте військовослужбовці із низхідним типом, навіть за значної травматизації (ГСР), мають гарні перспективи відновлення.

Таким чином, у цьому дослідженні емпіричним шляхом розроблена диференціація бойових стрес-факторів, визначені точки проходження адаптації до дії бойових стрес-факторів (*очікування – пікове переживання – адаптація*), визначені полюси реалізації стійкості до бойової психологічної травматизації (висхідний та низхідний типи), частина її елементів залишається евристично побудованою і потребує подальшого вивчення. До таких елементів передусім слід віднести точки переходу від низхідного типу у висхідний тип і навпаки.

Одержано 11.04.019

Разработана и обоснована структурно-функциональную модель боевой психологической травматизации правоохранителей, которая предусматривает взаимодействие трех элементов: влияние боевой ситуации на личность военнослужащего; неблагоприятные условия выполнения служебно-боевых задач в боевых условиях; виктимные условия. Доказано, что уровни травматичности боевого опыта (низкий, средний, высокий), по сути, являются этапами адаптации к действию боевых стресс-факторов (ожидание; пиковые переживания; адаптация и новая оценка исходных данных ситуации участия в боевых действиях и себя в ней), которые образуют виток спирали.

Ключевые слова: боевая психологическая травматизации, милиционер, адаптация, стресс-фактор, боевые условия.

УДК 159.99

Оксана Миколаївна ЛУПАНЕЦЬ,

практичний психолог,

старший лаборант лабораторії вікової психофізіології

Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України

ДО ПРОБЛЕМИ СУБ'ЄКТИВНОЇ ВІРИ ОСОБИСТОСТІ ДО ПРАВОВИХ ІНСТИТУТІВ

В даній статті надається оглядова інформація що до потреби у детальному дослідженні впливу віри особистості на взаємовідносини в тандемі «людина–право». Робота, зі своїм новим поглядом на ситуацію, буде цікава широкому колу читачів: психологам, юристам, поліцейським, простим людям та ін. Ідея достатньо нова та перспективна

як в плані досліджень, так і в плані надання допомоги людям та державі в подальшому.

Ключові слова: віра, втрата, психологія, людина, особистість, право, область психологічної науки, позитивне сприйняття, юридична, правова, актуальність, сучасне суспільство, правовідносини, правосвідомість, суб'єктивне сприйняття, формування взаємовідносин, психологічні тести, теорії.

Вступ. Відсутність віри і позитивного сприйняття правових інститутів людиною бере початок з давніх давен і існує дотепер. Проблема впливу феномена віри особистості на негативне формування взаємовідносин з правовими структурами, а також необхідність у подоланні стійкої втрати віри, є недостатньо дослідженою областю психологічної науки. Враховуючи, що регулятором усіх людських відносин у суспільстві є право, це робить проблему психологічно-суб'єктивного відторгнення та стійкої втрати віри особистості до правових структур дуже актуальною не тільки в нашій, але і у будь-якій іншій правовій державі.

Виходячи з вище сказаного, **метою даної статті** є спроба вкати на загальну потребу у детальному дослідженні важливості впливу на якість взаємовідносин між особистістю та правовими структурами такого психологічно-суб'єктивного чинника, як віра людини саме до правових інститутів.

Результати, обговорення та висновки. Віра особистості є домінуючим суб'єктивним фактором у формуванні позитивних або негативних взаємовідносин загалом, та у відношенні до юридичних і правових систем зокрема. Існує не одна теорія і пропозиції розгляду віри: американський психолог і психотерапевт Е. Еріксон розглядав віру, як фундаментальну психологічну передумову усього життя; прихильники інтелектуальних теорій (В. Вундт, Дж.-С. Мілль, Ф. Брентано, Г.-В.-Ф. Гегель та ін.) – як феномен інтелекту; прихильники емоційної теорії (В. Джемс, П. Соколов, Д. Юм та ін.) розглядали віру як почуття. В психології, як у науці в цілому, так і в окремих її галузях, дослідження взаємовідносин між особистістю і правом вивчається в основному у таких її аспектах: юридична психологія – вивчення тих закономірностей людської психіки, котрі, так чи інакше, пов'язані з участю людей у правовідносинах [1, с. 1]; правова психологія – зокрема говорить про розвиток структурних компонентів правосвідомості та демонструє загальносуспільне ставлення до права [2, с. 99].

В практичній взаємодії психології та інститутів права використовується цілий комплекс психологічних методів, як описових, так і

експериментальних; психодіагностичних тестів особистості та міжособистісних відносин, таких як «Шкала нервово-психічного напруження» [3, с. 194], «Тест опису поведінки К. Томаса» [3, с. 238] тощо. Дії психології у співпраці з правом, вже охоплюють багато напрямків психологічних досліджень і використовують різні методи психологічного впливу на індивідуум, що в не в малій мірі полегшує роботу працівників правових установ. Наприклад, в багатьох моментах роботи таких професій як юрист, слідчий, прокурор, поліцейський, адвокат та т. д., для досягнення поставлених цілей, потрібно володіти навичками і вмінням викликати довіру, вміти налагодити психологічний контакт з суб'єктом. Як завоювати довіру вчить як психологія загальна, так і психологія особистості, та юридична і правова психологія. Але у даній статті йдеться мова про ту фундаментальну віру, яка за багато років вже вкоренилася у свідомості (і підсвідомості), і формує у людей стійкий негативний образ і відношення до правових інститутів.

При тих складних умовах соціальної ситуації що склалася на даний момент, коли морально-етичні норми поведінки стали розмиті, – вирішення проблеми відсутності віри та позитивного ставлення особистості до органів права є дуже складною задачею. Але основна ідея як раз і полягає у тому, щоб за допомогою психологічного дослідження спробувати віднайти шляхи вирішення зазначеної у даній роботі проблеми. Розширення та розвиток досліджень у цьому напрямку, і практичне застосування результатів у житті **в подальшій перспективі** можуть дати можливість позитивно вплинути не тільки на якість психологічного стану людини, відчуття захищеності, а і на правосвідомість, соціально-правову активність та інші аспекти її життя.

Висновок. Отже, проблема впливу феномена віри особистості на негативне формування взаємовідносин з правовими структурами, а також подолання стійкої втрати віри до правових інститутів є дуже актуальною для сучасного суспільства, та недостатньо вивченою областю психологічної науки, і потребує подальшого глибокого дослідження.

Список бібліографічних посилань

1. Бедь В. В. Юридична психологія. 2-ге вид. допов., перероб. Київ, 2004. 298 с.
2. Калиновський Ю. Ю. Структура правосвідомості: філософсько-правова рефлексія. *Вісник Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого*. 2010. № 5. С. 92–100.

З. Истратова О. Н., Эксакусто Т. В. Психодиагностика: коллекция лучших тестов. 8-е изд. Ростов н/Д., 2011. 375 с.

Одержано 24.03.2019

В данной статье предоставлена обзорная информация касательно потребности в детальном исследовании влияния веры личности на взаимоотношения в тандеме «человек–право». Работа, со своим новым взглядом на ситуацию, будет интересна широкому кругу читателей: психологам, юристам, полицейским, простым людям. Идея достаточно новая и перспективная как в плане исследований, так и в плане оказания помощи людям и государству в дальнейшем.

Ключевые слова: вера, потеря, психология, человек, личность, право, область науки, позитивное восприятие, юридическая, правовая, актуальность, современное общество, правоотношения. Правосознание, субъективное восприятие, формирование взаимоотношений, психологические тесты, теории.

УДК 159.9

Валентина Валеріївна МОСКОВЧЕНКО,

кандидат психологічних наук,

старший викладач кафедри соціології та психології факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1669-7503>

КЛАСИФІКАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ ПРАВОПОРУШНИКІВ

Наведено огляд класифікації неповнолітніх правопорушників та особливостей їх специфічних психологічних рис, які складаються у комплекс несприятливих індивідуально-психологічних характеристик та обумовлюють протиправну поведінку цих підлітків

Ключові слова: підлітки, неповнолітні правопорушники, девіантна поведінка, делінквентна поведінка.

Питання поділу, класифікації неповнолітніх правопорушників досліджувало багато вчених. Г. Бочкарьова ділить правопорушників на окремі типи, залежно від їх суб'єктивного ставлення до здійснюваного правопорушення, на «безконфліктних» і «циніків». Кожний з цих типів рідко проявляється в «чистому вигляді», проте педагог, встановивши домінуюче ставлення підлітка до своєї поведінки, отримує можливість здійснювати більш доцільний психологічний вплив, добиватися виховного ефекту шляхом перебудови системи установок, ціннісних орієнтацій.